

ROZSUDEK SOUDU (třetího senátu)

21. dubna 2005*

Ve věci T-28/03,

Holcim (Deutschland) AG, původně Alsen AG, se sídlem v Hamburku (Německo),
původně zastoupená F. Wiemerem a K. Mooseckerem, poté Wiemerem, P.
Niggemannem a B. Menkhausem, advokáty,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené R. Lyalem a W. Möllsem, jako
zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: němčina.

jejímž předmětem je žaloba na náhradu škody směřující k získání náhrady nákladů na bankovní záruku vzniklých žalobkyni v důsledku pokuty stanovené rozhodnutím Komise 94/815/ES ze dne 30. listopadu 1994 o řízení o použití článku 85 Smlouvy o ES (věc IV/33.126 a 33.322 – Cement) (Úř. věst. L 343, s. 1), zrušeným rozsudkem Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, nazývaným „Cement“ (T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491),

**SOD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (třetí senát),**

ve složení J. Azizi, předseda, M. Jaeger a F. Dehousse, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: H. Jung,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. června 2004,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

- 1 Předmětem podnikatelské činnosti žalobkyně, společnosti Alsen AG, nyní Holcim (Deutschland) AG, jejíž sídlo se nachází v Hamburku (Německo), je výroba

stavebních materiálů. Alsen AG vznikla fúzí Alsen Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH (dále jen „Alsen Breitenburg“) a Nordcement AG (dále jen „Nordcement“) uskutečněnou v roce 1997.

- 2 Komise uložila rozhodnutím 94/815/ES ze dne 30. listopadu 1994 o řízení o použití článku 85 Smlouvy o ES (věc IV/33.126 a 33.322–Cement) (Úř. věst. L 343, s. 1, dále jen „rozhodnutí Cement“) Alsen Breitenburg pokutu ve výši 3,841 miliónů eur a Nordcement pokutu ve výši 1,85 miliónů eur za porušení článku 85 Smlouvy o ES (nyní článek 81 ES).

- 3 Alsen Breitenburg a Nordcement podaly proti tomuto rozhodnutí žaloby na neplatnost. Tyto žaloby byly zapsány pod spisovými značkami T-45/95 a T-46/95 a poté byly připojeny k žalobám podaným dalšími společnostmi, na něž se rozhodnutí Cement vztahovalo.

- 4 Alsen Breitenburg a Nordcement se rozhodly podle možnosti nabídnuté Komisí zřídit bankovní záruku, čímž se vyhnuly povinnosti zaplatit okamžitě dotčené pokuty. Bankovní záruka Alsen Breitenburg byla zřízena od 3. května 1995 do 2. května 2000 u Berenberg Bank za roční provizi 0,45 %. Nordcement zřídila bankovní záruku u Deutsche Bank od 18. dubna 1995 do 3. května 2000 za roční provizi 0,375 % a jednorázovou provizi za zřízení ve výši 15,34 eur. Žalobkyně zaplatila celkem bankám za zřízení bankovních záruk částku 139 002,21 eur.

- 5 Rozsudkem ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, nazývaným „Cement“ (T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95,

T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491) zrušil Soud rozhodnutí Cement v části, ve které se týká žalobkyně, a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

- 6 Žalobkyně na základě článku 91 jednacího řádu Soudu a dopisem ze dne 28. září 2001 proto požadovala na žalované náhradu jednak nákladů řízení (zejména nákladů na právní zastoupení dosahujících 545 000 eur), a jednak náklady vyplývající ze zřízení bankovních záruk.
- 7 Dopisem ze dne 24. ledna 2002 nabídla žalovaná žalobkyni náhradu části nákladů na právní zastoupení (ve výši 130 000 eur), ale odmítla uhradit náklady na bankovní záruku, dovolávajíc se judikatury týkající se nákladů ve smyslu článku 91 jednacího řádu.
- 8 Dopisem ze dne 5. dubna 2002 žalobkyně opět vyzvala žalovanou, aby jí nahradila celkové náklady na právní zastoupení a bankovní záruku. Pro náhradu nákladů na bankovní záruku se žalobkyně tentokrát opírala o čl. 288 druhý pododstavec ES a článek 233 ES, jakož i o rozsudek Soudu ze dne 10. října 2001, Corus UK v. Komise (T-171/99, Recueil, s. II-2967), který byl mezitím vydán.
- 9 Žalovaná nabídla prostřednictvím elektronické pošty ze dne 30. května 2002 zaplacení nákladů na právní zastoupení ve výši 200 000 eur. Pokud jde o náklady na bankovní záruku, žalovaná opět odmítla přistoupit k jejich náhradě, domnívajíc se, že možnost odkladu zaplacení pokuty zřízením bankovní záruky byla pouze možnou volbou, a že tedy nemůže být považována za odpovědnou za náklady vzniklé rozhodnutím podniků uchýlit se k této možnosti.

Řízení a návrhy účastníků řízení

10 Návrhem došlým kanceláří Soudu dne 31. ledna 2003 podala žalobkyně tuto žalobu.

11 Dne 10. dubna 2003 vznesla žalovaná na základě článku 114 jednacího řádu námitku nepřípustnosti v rozsahu, v němž je žaloba založena na článku 233 ES a předložila žalobní odpověď.

12 Soud (třetí senát) rozhodl na základě zprávy soudce zpravodaje o zahájení ústní části řízení. Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky položené Soudem byly vyslechnuty na veřejném jednání dne 10. června 2004.

13 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

— uložil Komisi zaplatit jí částku 139 002,21 eur, zvýšenou o úroky z prodlení se sazbou 5,75 % ročně, počínaje 15. dubnem 2000;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

14 Žalovaná navrhuje, aby Soud:

- odmítl žalobu jako nepřijatelnou v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES;
- v rozsahu, v němž je založena na článku 288 ES, žalobu v plném rozsahu:
 - odmítl jako nepřijatelnou nebo podpůrně žalobu zamítl jako neopodstatněnou v rozsahu, v němž se týká nákladů na bankovní záruku vzniklých před 31. lednem 1998;
 - zamítl žalobu ve zbývající části jako neopodstatněnou;
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

15 Žalobkyně navrhuje ve svém vyjádření, aby Soud:

- prohlásil žalobu za přijatelnou v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES;
- podpůrně vykládal žalobu v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES jako žalobu na neplatnost nebo žalobu pro nečinnost;
- uložil žalované náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti

K přípustnosti žaloby v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES

Argumenty účastníků řízení

- 16 Žalovaná uplatňuje, že pokud žalobkyně zastává stanovisko, že článek 233 ES nebyl respektován, nabízí se jí dva procesní prostředky, a to žaloba na neplatnost (článek 230 ES) a žaloba pro nečinnost (článek 232 ES).
- 17 Projednávaná žaloba, která směřuje k uložení zaplacení určité částky přitom nepředstavuje ani žalobu na neplatnost, ani žalobu pro nečinnost.
- 18 Podle žalované žalobkyně očekává, že zahájením tohoto řízení docílí rozsudku, který povede přímo ke stejnému výsledku, ke kterému je podle názoru žalobkyně Komise vůči ní zavázána v souvislosti s vykonáním rozsudku Cement. Smlouva o ES však neobsahuje žádný právní základ umožňující takové řešení.
- 19 Judikatura Soudního dvora týkající se takzvaných žalob „o zaplacení“ potvrzuje, že nepřichází v úvahu žádný jiný druh žaloby než žaloby upravené v člancích 230 a 232 ES.

- 20 Žalovaná z toho vyvozuje, že návrh založený na čl. 233 prvním pododstavci ES a směřující k uložení náhrady nákladů na bankovní záruku je zjevně nepřijatelný. Dodává, že takový návrh nelze vykládat jako žalobu podanou na základě článku 230 ES nebo článku 232 ES, která by ostatně v projednávané věci byla rovněž nepřijatelná.
- 21 Žalobkyně zaprvé poznamenává, že požaduje náhradu škody, která jí vznikla. Domnívá se tedy, že odvolání na článek 233 ES spadá do rámce „žaloby na náhradu škody“ a že žalovaná nedisponuje v projednávané věci manévrovacím prostorem. Žalobkyně se domnívá, opírajíc se jednak o zpětný účinek zrušujícího rozsudku a jednak o judikaturu Soudu (především rozsudek Corus UK v. Komise, bod 8 výše, bod 50), že povinnost nahradit náklady na bankovní záruku nese žalovaná. Krom toho uvádí, že Soud v rozsudku Cement (body 5116 a následující) prohlásil právě to, že náklady na bankovní záruku musejí být nahrazeny.
- 22 Zadruhé žalobkyně uplatňuje, že čl. 233 první pododstavec ES zavádí rovněž právo na náhradu škody, takže se tohoto ustanovení může dovolávat.
- 23 Žalobkyně nesouhlasí se závěrem žalované, podle kterého se lze práv vycházejících z čl. 233 prvního pododstavce ES dovolávat výlučně v rámci žaloby na neplatnost nebo žaloby pro nečinnost. Tento závěr nemá žádnou oporu ve znění článku 233 ES a nevyplyvá ani z judikatury uváděné žalovanou.
- 24 Žalobkyně se dále domnívá, že teze zastávaná žalovanou je neslučitelná se zásadou hospodárnosti řízení, jelikož by vedla k vydání se cestou dvou procesních prostředků (žaloba na náhradu škody na základě článku 288 ES a žaloba na neplatnost nebo pro nečinnost na základě článku 233 ES).

25 Žalobkyně podpůrně navrhuje, aby Soud vykládal žalobu v rozsahu, v němž je založena na čl. 233 prvním pododstavci ES, jako žalobu na neplatnost nebo pro nečinnost.

26 V tomto ohledu se žalobkyně domnívá, že by bylo neslučitelné se zásadou hospodárnosti řízení vyžadovat po ní, aby znovu požádala Komisi o náhradu bankovních nákladů a poté podala žalobu na neplatnost nebo pro nečinnost, přestože žalovaná již konečným způsobem oznámila, že odmítá zaplatit dotýcnou částku. Žalobkyně nakonec konstatuje, že má stále možnost podat žalobu na neplatnost, jelikož žalovaná ještě nepřijala napadnutelné rozhodnutí.

Závěry Soudu

— K přípustnosti žaloby v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES

27 Úvodem je třeba uvést, že žalobkyně založila svou žalobu částečně a samostatně na článku 233 ES s cílem získat náhradu nákladů na bankovní záruku.

28 Žalobkyně tedy pro vysvětlení právního základu svého práva ve své žalobě jasně rozlišuje „právo na náhradu na základě článku 233 ES“ [hlava II, bod 1, písm. a) žaloby] a „právo na náhradu škody založené na ustanoveních čl. 288 druhého pododstavce ve spojení s článkem 235 ES“ [hlava II, bod 1, písm. b) žaloby].

- 29 Žalobkyně navíc upřesňuje, že „souběžně s právem vycházejícím z článku 233 ES je Komise rovněž povinna na základě ustanovení čl. 288 druhého pododstavce ve spojení s článkem 235 ES k náhradě nákladů na záruku“ (bod 22 žaloby).
- 30 Konečně žalobkyně při jednání uvedla, že její žaloba skutečně spočívá na dvou odlišných a samostatných právních základech, a to jednak na článku 233 ES a jednak na ustanoveních článku 288 ES ve spojení s článkem 235 ES.
- 31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Smlouva o ES stanoví taxativním způsobem procesní prostředky, které procesní subjekty mohou využít k uplatnění svých práv (v tomto smyslu viz usnesení Soudního dvora ze dne 21. října 1982, K. v. Německo a Parlament, 233/82, Recueil, s. 3637).
- 32 Jelikož článek 233 ES neupravuje procesní prostředky, nelze na něm samostatně zakládat návrh, jako je ten v projednávaném případě, směřující k náhradě nákladů na bankovní záruku.
- 33 Toto nicméně neznamená, že by procesní subjekt neměl k dispozici žádný procesní prostředek, pokud má za to, že nebyla přijata opatření, která obnáší výkon rozsudku. Soudní dvůr již měl příležitost, pokud jde o tuto otázku rozhodnout, že povinnost vyplývající z článku 233 ES může být uplatněna zejména prostřednictvím právních prostředků upravených v článku 230 ES a článku 232 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 26. dubna 1988, Asteris a další v. Komise, 97/86, 99/86, 193/86 a 215/86, Recueil, s. 2181, body 24, 32 a 33).

- 34 V této souvislosti soudci Společenství nepřísluší, aby nahradil ústavodárnou moc Společenství za účelem přikročení k úpravě systému procesních prostředků a řízení zřízeného Smlouvou (rozsudek Soudního dvora ze dne 25. července 2002, *Unión de Pequeños Agricultores v. Rada*, C-50/00 P, Recueil, s. I-6677, bod 45; rozsudky Soudu ze dne 27. června 2000, *Salamander a další v. Parlament a Rada*, T-172/98, T-175/98 až T-177/98, Recueil, s. II-2487, bod 75, a ze dne 15. ledna 2003, *Philip Morris International a další v. Komise*, T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01, Recueil, s. II-1, bod 124).
- 35 Skutečnost, že, jak to tvrdí žalobkyně, žalovaná v projednávaném případě nedisponuje manévrovacím prostorem nebo že Soud prohlásil v rozsudku *Cement*, že náklady na bankovní záruku musí být nahrazeny, nemění tento závěr. Stejně tak je tomu, pokud jde o argument žalobkyně, podle kterého článek 233 ES zakládá „právo na náhradu škody“ nebo argument, podle kterého mohou být použity kromě žaloby na neplatnost nebo pro nečinnost jiné procesní prostředky pro uplatnění těchto práv, nebo i argument, podle kterého se musí uplatnit zásada hospodárnosti řízení.
- 36 Jedinou otázkou položenou v rámci námítky nepřipustnosti je totiž ta, zda článek 233 ES jako takový představuje specifický právní prostředek. S přihlédnutím k taxativnímu výčtu procesních prostředků upravenému Smlouvou a k výše uvedené judikatuře musí být odpověď záporná.
- 37 Pro doplnění – byť nadbytečné – je třeba konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, Soud v rozsudku *Cement* neuvedl, že náklady na bankovní záruku musejí být nahrazeny. Pouze upřesnil, ostatně v souvislosti s věcmi T-50/95 a T-51/95, v nichž žalobkyně nebyla účastníkem řízení, že „tyto návrhy se ve skutečnosti týkají] výkonu tohoto rozsudku a Komisi přísluší] přijmout opatření, která takový výkon obnáší, v souladu s článkem 176 Smlouvy o ES (nyní článek 233 ES)“ (rozsudek *Cement*, bod 5118). Z tohoto bodu vyplývá, že Soud nerozhodl, že Komise má

povinnost nahradit náklady na bankovní záruku na základě článku 233 ES. Soud pouze uvedl, že Komisi přísluší přijmout opatření, která obnáší výkon rozsudku. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudu nepřísluší nahrazovat Komisi pro určení opatření, která měla přijmout v rámci článku 233 ES (rozsudek Soudu ze dne 8. října 1992, *Meskens v. Parlament*, T-84/91, *Recueil*, s. II-2335, body 78 a 79).

- 38 Je třeba rovněž uvést, že tato věc není srovnatelná s věcí v rozsudku *Corus UK v. Komise*, bod 8 výše. V tomto rozsudku měl Soud za to (v bodě 39), že článek 34 UO (odpovídající ve Smlouvě ESUO článku 233 ES) zavádí specifický právní prostředek, odlišný od prostředku upraveného společným režimem ve věci odpovědnosti Společenství zavedeným článkem 40 UO (odpovídajícím ve Smlouvě ESUO článku 288 ES), pokud dovolávaná škoda byla způsobena rozhodnutím Komise zrušeným soudcem Společenství.
- 39 Avšak článek 233 ES, dovolávaný v projednávané věci, je formulován jinak než článek 34 UO. Podle ustanovení článku 34 UO Komise nebyla pouze povinna přijmout opatření potřebná k zajištění spravedlivé náhrady škody přímo vyplývající ze zrušeného rozhodnutí nebo doporučení, ale její nečinnost umožňovala podat žalobu na náhradu škody u Soudního dvora. Za těchto podmínek řešení, které uvedl Soud v rozsudku *Corus UK v. Komise*, bod 8 výše, nelze použít obdobně na projednávanou věc.
- 40 Žaloba žalobkyně musí být ze všech těchto důvodů v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES, odmítnuta jako nepřipustná.

– K návrhu žalobkyně směřujícímu k tomu, aby byla žaloba vykládána jako žaloba na neplatnost nebo žaloba pro nečinnost

- 41 Nejdříve je třeba připomenout, že žalobkyně v úvodní části své žaloby upřesňuje, že předmětem projednávané žaloby je „návrh na náhradu škody“. Krom toho žalobní návrhy směřují k tomu, aby Soud „uložil Komisi zaplatit jí částku 139 002,21 eur, zvýšenou o úroky z prodlení se sazbou 5,75 % ročně, počínaje 15. dubnem 2000“. Z těchto skutečností vyplývá, že předmětem projednávaného sporu je jednoznačně dosažení náhrady škody, a nikoliv dosažení zrušení aktu nebo určení nečinnosti žalované.
- 42 Článek 21 první pododstavec Statutu Soudního dvora, který se použije na řízení před Soudem v souladu s čl. 53 prvním pododstavcem téhož statutu stanoví, že „žaloba k Soudnímu dvoru se podává prostřednictvím tajemníka [vedoucího soudní kanceláře]“ a že „musí obsahovat jméno a bydliště nebo sídlo žalobce, postavení podepsaného, označení strany nebo stran, proti nimž se žaloba podává, předmět sporu, návrh rozhodnutí [žalobní návrh] a stručný popis žalobních důvodů“.
- 43 Stejně tak čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu stanoví, že žaloba uvedená v článku 21 Statutu Soudního dvora musí obsahovat předmět sporu a stručný popis žalobních důvodů.
- 44 Podle ustálené judikatury musejí být tyto údaje dostatečně jasné a přesné pro to, aby umožnily žalovanému připravit svou obranu a Soudu rozhodnout o žalobě případně i bez dalších podpůrných informací. Pro účely zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti je pro přípustnost žaloby třeba, aby podstatné skutkové a právní okolnosti, na kterých je založena, vyplývaly přinejmenším stručně, ale

souvisle a srozumitelně, ze znění samotné žaloby (rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Enso Espaňola v. Komise, T-348/94, Recueil, s. II-1875, bod 143).

- 45 Krom toho podle ustálené judikatury z ustanovení čl. 44 odst. 1 ve spojení s čl. 48 odst. 2 jednacího řádu vyplývá, že předmět návrhu musí být v žalobě určen. Návrh poprvé formulovaný v replice mění původní předmět žaloby, a musí být proto považován za nový návrh a být odmítnut jako nepřijatelný (viz rozsudek Soudu ze dne 11. ledna 2002, Biret a Cie v. Rada, T-210/00, Recueil, s. II-47, bod 49 a uváděná judikatura). Stejně úvaha platí, pokud je původní předmět žaloby pozměněn v rámci vyjádření k námitce nepřijatelnosti.
- 46 Vzhledem k těmto skutečnostem a jelikož jediným předmětem žaloby bylo dosažení „náhrady škody“, návrh žalobkyně směřující k tomu, aby žaloba byla vykládána v rozsahu, v němž je založena na čl. 233 prvním pododstavci ES jako žaloba na neplatnost nebo žaloba pro nečinnost musí být odmítnut jako nepřijatelný.

K promlčení žaloby na náhradu škody založené na článku 235 ES a čl. 288 druhém pododstavci ES

Argumenty účastníků řízení

- 47 Žalovaná rovněž ohledně části bankovních nákladů, které žalobkyni vznikly, zpochybňuje přípustnost žaloby založené na článku 235 ES a čl. 288 druhém pododstavci ES.

- 48 Žalovaná se s ohledem na článek 46 Statutu Soudního dvora domnívá, že údajné právo, jehož se žalobkyně domáhá, je promlčeno a žaloba nepřipustná v rozsahu, v němž se týká nákladů na bankovní záruku vzniklých před 31. lednem 1998.
- 49 V projednávané věci byl akt, ze kterého by eventuálně mohla vzniknout povinnost nahradit žalobkyni škodu, a to rozhodnutí Cement, přijat dne 30. listopadu 1994 a oznámen žalobkyni dne 3. února 1995. Bankovní záruky byly zřízeny dne 18. a 21. dubna 1995 a poté předány Komisi. Období pokryté zárukou počínalo od konce lhůty pro zaplacení, a sice ode dne 3. května 1995. Jelikož podmínky povinnosti náhrady škody by podle žalované mohly být případně splněny počínaje tímto dnem, je nutno považovat 3. květen 1995 za datum započetí běhu promlčecí lhůty.
- 50 Žalovaná uznává, že v projednávané věci nebyla škoda způsobena jednorázově, ale postupně, až do vypršení bankovních záruk. V takovém případě se promlčení uváděné v článku 46 Statutu Soudního dvora uplatní na období předcházející o více než pět let datu úkonu přerušujícího promlčení, aniž by tím byla dotčena práva vzniklá během následujících období.
- 51 Žalovaná se v projednávané věci domnívá, že ji žalobkyně ve svém dopise ze dne 5. dubna 2002 vskutku vyzvala k náhradě nákladů na bankovní záruku, dovolávajíc se čl. 288 druhého pododstavce ES, nicméně poté nepodala, jak to požaduje čl. 46 třetí věta Statutu Soudního dvora, žalobu ve lhůtě stanovené článkem 230 ES.
- 52 Žalovaná z toho vyvozuje, že promlčení bylo přerušeno až podáním žaloby dne 31. ledna 2003 a že práva týkající se nákladů na bankovní záruku vzniklých před 31. lednem 1998 jsou tedy promlčena.

- 53 Žalobkyně naopak tvrdí, že promlčení návrhu na náhradu nákladů na bankovní záruku začalo běžet až ode dne vyhlášení rozsudku Cement. Odvolávajíc se především na rozsudek Soudního dvora ze dne 27. ledna 1982, Birra Wührer a další v. Rada a Komise (256/80, 257/80, 265/80, 267/80 a 5/81, Recueil, s. 85, body 10 až 12), se žalobkyně domnívá, že teprve vyhlášením rozsudku byly splněny podmínky, na které je vázána povinnost náhrady škody.
- 54 Podle žalobkyně není pro vznik práva na náhradu škody v projednávané věci rozhodující skutečností pouhá protiprávnost rozhodnutí ukládajícího pokutu, ale jeho zrušení soudem, protože dokud bylo rozhodnutí platné, existoval právní základ pro zřízení bankovních záruk. Jelikož žaloba na neplatnost proti rozhodnutí ukládajícímu pokutu nemá odkladný účinek, povinnost uložená ve výroku rozhodnutí Cement trvala během celého řízení.
- 55 Odlišný přístup by podle žalobkyně nebyl slučitelný se zásadou hospodárnosti řízení, protože by ukládal podat současně se žalobou na neplatnost proti rozhodnutí ukládajícímu pokutu rovněž žalobu na náhradu škody směřující k dosažení náhrady nákladů na bankovní záruku. Pro to, aby se zabránilo odlišným rozsudkům ohledně legality dotčeného rozhodnutí, by Soud mohl rozhodnout o žalobě na náhradu škody až po zrušujícím rozsudku a řízení o žalobě na náhradu škody by muselo být do té doby přerušeno.
- 56 Krom toho se žalobkyně domnívá, že rozsah škody byl určen délkou řízení o žalobě na neplatnost. Z toho důvodu se v projednávané věci nejedná o škodu postupně vznikající.

- 57 Nakonec se žalobkyně domnívá, že přístup uváděný žalovanou by vedl k výsledku, že běh promlčecí lhůty práva na náhradu nákladů na bankovní záruku by pokračoval po celou dobu řízení o neplatnost. Žalovaná by se tak mohla vyhýbat návrhům na náhradu škody prostřednictvím podání opravného prostředku tak, aby rozsudek na neplatnost nabyl vykonatelnosti co možná nejpозději.
- 58 Žalobkyně z toho vyvozuje, že promlčení začalo běžet v březnu 2000 a bylo přerušeno podáním žaloby dne 31. ledna 2003, tedy před uplynutím promlčecí lhůty v souladu s článkem 46 Statutu Soudního dvora.

Závěry Soudu

- 59 Podle judikatury nemůže promlčecí lhůta žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti Společenství začít běžet, pokud nejsou splněny všechny podmínky, na které je vázána povinnost náhrady škody (rozsudek Soudu ze dne 11. ledna 2002, Biret International v. Rada, T-174/00, Recueil, s. II-17, bod 38).
- 60 V projednávané věci se škoda údajně způsobená žalobkyní projevila, když zřídila bankovní záruky. Přílohy 2 a 3 žaloby v tomto ohledu ukazují, že bankovní záruka Alsen Breitenburg byla zřízena od 3. května 1995 do 2. května 2000 u Berenberg Bank a bankovní záruka Nordcement od 18. dubna 1995 do 3. května 2000 u Deutsche Bank. Tyto banky tedy použily náklady vypočítané na základě roční provize vyjádřené v procentech částek záruk (0,45 % v případě Berenberg Bank a 0,375 % v případě Deutsche Bank).

- 61 Za těchto podmínek byly částky dlužné bankám úměrné počtu dní, během kterých byly bankovní záruky platné. Tento výpočet bankovních nákladů vyplývá z přílohy 2 žaloby, kde Berenberg Bank vypočítala náklady poměrně k počtu uplynutých dní. Žalobkyně při jednání potvrdila, že náklady na bankovní záruku narůstaly souběžně s počtem dnů.
- 62 Navíc je třeba konstatovat, že náklady již vzniklé musely být zaplacený bankám bez ohledu na to, jaký bude konečný výsledek žaloby na neplatnost.
- 63 Jelikož se žalobkyně domnívala, že rozhodnutí Cement bylo protiprávní (což potvrzuje skutečnost, že podala žalobu na neplatnost), žalobkyně mohla uplatnit mimosmluvní odpovědnost Společenství, jakmile zřídila bankovní záruky. Žalobkyně mohla v této souvislosti uplatnit existenci škody budoucí, ale jisté a určitelné (a sice příslušné náklady na bankovní záruku), jelikož tato škoda byla předvídatelná s dostatečnou jistotou (k možnosti uplatňovat budoucí škodu viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 2. června 1976, Kampffmeyer a další v. Rada a Komise, 56/74 až 60/74, Recueil, s. 711, bod 6, a rozsudek Soudu ze dne 8. června 2000, Camar a Tico v. Komise a Rada, T-79/96, T-260/97 a T-117/98, Recueil, s. II-2193, body 192 a 207).
- 64 V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně nebylo zrušení rozhodnutí Cement nutné pro započetí běhu promlčecí lhůty u žaloby na náhradu škody. Soud již měl příležitost upřesnit, že skutečnost, že se žalobce domníval, že ještě nedisponuje všemi poznatky umožňujícími mu prokázat právně dostačujícím způsobem v rámci soudního řízení odpovědnost Společenství, nemůže bránit běhu promlčecí lhůty. Vznikla by tak totiž záměna mezi procesním kritériem týkajícím se počátku promlčecí lhůty a zjištěním existence podmínek odpovědnosti, o čemž může rozhodnout v konečném výsledku pouze soudce, jemuž byl spor předložen ke konečnému posouzení věci samé

(usnesení Soudu ze dne 17. ledna 2001, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. Komise, T-124/99, Recueil, s. II-53, bod 24).

- 65 V projednávané věci existovalo možné porušení práva Společenství již přijetím rozhodnutí Cement. V momentě, kdy žalobkyně obdržela oznámení o tomto rozhodnutí, byla s ním oficiálně fakticky i právně seznámena. Rovněž v tomto okamžiku začalo rozhodnutí Cement působit právní účinky vůči žalobkyni. Od tohoto data měla tedy žalobkyně možnost dovolávat se porušení práva Společenství.
- 66 Přijetí jiného přístupu by mimo jiné znamenalo zpochybnění autonomie žaloby na náhradu škody ve vztahu k jiným procesním prostředkům, především ve vztahu k žalobě na neplatnost (k autonomii žaloby na náhradu škody viz rozsudek Soudu ze dne 10. dubna 2002, Lamberts v. Médiateur, T-209/00, Recueil, s. II-2203, bod 58 a uváděná judikatura).
- 67 Argumenty uváděné žalobkyní, co se týče zásady hospodárnosti řízení, jsou v tomto ohledu nerelevantní. Ačkoli totiž tato zásada umožňuje zamezit tomu, aby procesní subjekt byl povinen podat novou žalobu, pokud je napadené rozhodnutí nahrazeno rozhodnutím novým [rozsudek Soudu ze dne 10. října 2001, British American Tobacco International (Investments) v. Komise, T-111/00, Recueil, s. II-2997, bod 22], neumožňuje zpochybnit pravidla, kterými se řídí promlčení žaloby na náhradu škody. Tak by tomu bylo přitom v případě, pokud by bylo následováno stanovisko žalobkyně.
- 68 Vzhledem ke všem těmto skutečnostem je třeba rozhodnout, že promlčecí lhůta žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti začala v projednávané věci běžet již od zřízení bankovních záruk dotčnými společnostmi, tedy ode dne 3. května 1995 pro Alsen Breitenburg a dne 18. dubna 1995 pro Nordcement.

- 69 Je však třeba rovněž přihlédnout ke skutečnosti, že škoda dovolávaná v projednávané věci nebyla škodou jednorázovou, ale škodou průběžně vznikající. Jak bylo uvedeno výše, náklady byly totiž vypočítány poměrně k počtu dní, během kterých byly bankovní záruky platné. Toto bylo ostatně potvrzeno žalobkyní při jednání. Uplatňovaná škoda se tedy vyvíjela den po dni a měla průběžnou povahu.
- 70 V takovém případě se uplatní promlčení uváděné v článku 46 Statutu Soudního dvora v závislosti na datu úkonu, kterým bylo promlčení přerušeno, na období předcházející o více než pět let tomuto datu, aniž by tím byla dotčena práva vzniklá během následujících období (rozsudky Soudu ze dne 16. dubna 1997, Hartmann v. Rada a Komise, T-20/94, Recueil, s. II-595, bod 132; Biret International v. Rada, bod 59 výše, bod 41, a usnesení Soudu ze dne 19. září 2001, Jestädt v. Rada a Komise, T-332/99, Recueil, s. II-2561, body 44 a 45).
- 71 V tomto ohledu článek 46 Statutu Soudního dvora uvádí jako úkon přerušující plynutí promlčecí lhůty žalobu podanou k Soudnímu dvoru nebo předběžnou žádost, kterou poškozený může předložit příslušnému orgánu. V naposledy uvedeném případě musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců stanovené v článku 230 ES, neboť se případně použije ustanovení čl. 232 druhého pododstavce ES.
- 72 Žalobkyně v projednávané věci požadovala svým prvním dopisem ze dne 28. září 2001 a na základě článku 91 jednacího řádu po žalované náhradu nákladů vyplývajících ze zřízení bankovních záruk. Žalobkyně svou žádost zopakovala dopisem ze dne 5. dubna 2002, dovolávajíc se zde čl. 288 druhého pododstavce ES.
- 73 Žalobkyně nicméně v návaznosti na tyto dvě žádosti nepodala, jak to požaduje čl. 46 třetí věta Statutu Soudního dvora, žalobu ve lhůtě stanovené v článku 230 ES. Tyto dopisy tedy nepředstavují úkony přerušující promlčení ve smyslu článku 46 Statutu Soudního dvora.

- 74 Pro všechny tyto důvody a s přihlédnutím ke skutečnosti, že projednávaná žaloba byla podána dne 31. ledna 2003, musí být tato žaloba odmítnuta jako nepřijatelná, pokud jde o náklady na bankovní záruku vzniklé žalobkyní pět let před tímto datem, tedy před 31. lednem 1998.

K věci samé

- 75 Jelikož se žaloba odmítá jako nepřijatelná v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES, přezkum Soudu ve věci samé se omezuje na argumenty žalobkyně uvedené na základě čl. 288 druhého pododstavce ES a článku 235 ES. Krom toho, jelikož se žaloba na náhradu škody rovněž odmítá jako nepřijatelná, pokud jde o náklady na bankovní záruku vzniklé před 31. lednem 1998, přezkum ve věci samé se týká pouze nákladů vzniklých po tomto datu.

Argumenty účastníků řízení

- 76 Pokud jde o protiprávnost rozhodnutí Cement zrušeného Soudem, žalobkyně tvrdí, že toto rozhodnutí obsahuje vadu, která činí Společenství odpovědným. Zdůrazňuje, že toto rozhodnutí bylo částečně zrušeno, protože žalovaná nemohla prokázat porušení článku 85 Smlouvy o ES žalobkyní nebo její účast na dohodách omezujících hospodářskou soutěž. Žalobkyně se tedy domnívá, že v projednávaném případě se Komise dopustila závažného pochybení.
- 77 Žalobkyně upřesňuje, že žalovaná nedisponovala při přijetí rozhodnutí Cement posuzovací pravomocí. Odkazujíc na rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 2003, Komise v. Fresh Marine (C-472/00 P, Recueil, s. I-7541) se žalobkyně domnívá, že pouhé porušení práva Společenství postačuje pro stanovení existence „dostatečně

závažného porušení“. Podle rozsudku Cement neměla žalovaná v projednávaném případě uložit pokutu, což zcela snižuje její posuzovací pravomoc. Tato věc je ostatně odlišná od věci, která byla předmětem rozsudku Corus UK v. Komise, bod 8 výše, v níž se jednalo o posouzení, zda Komise při určování částky pokuty vykonávala nesprávně svou posuzovací pravomoc. Žalobkyně z toho vyvozuje, že v projednávaném případě protiprávnost rozhodnutí ukládajícího pokutu postačuje pro založení odpovědnosti Společenství.

- 78 Za těchto podmínek je podle ní složitost věci nerelevantní. V každém případě je třeba posoudit zvláštní situaci žalobkyně. Jelikož se Soud domníval, že v projednávaném případě neexistují dostatečné důkazy, situaci žalobkyně nelze považovat za složitou. V každém případě došlo k závažnému porušení povinnosti náležité péče ze strany Komise.
- 79 Konečně žalobkyně uvádí, že spolupráce nebo nespoupráce jiných podniků během správního řízení jí nemůže v žádném případě škodit. Krom toho náklady na bankovní záruku musejí být uhrazeny na základě zásady loajality.
- 80 Pokud jde o příčinnou souvislost, žalobkyně upřesňuje, že rozhodnutí Cement jí způsobilo přímou škodu, a to náklady na zřízení bankovní záruky. Uvádí, že tato škoda nespočívá na svobodném rozhodnutí z její strany, a zdůrazňuje, že v případě zamítnutí její žaloby na neplatnost by utrpěla škodu buď z důvodu zaplacených úroků, nebo z důvodu vyúčtovaných nákladů na bankovní záruku. Žalobkyně rovněž upřesňuje, že pokud by zřízení bankovní záruky nemělo stejné právní důsledky jako okamžité zaplacení pokuty, nepředstavovalo by již pro podniky platnou alternativu.

- 81 Pokud jde o škodu, žalobkyně uvádí v příloze své žaloby dvě bankovní vyúčtování na celkovou částku 139 002,21 eur. Žalobkyně rovněž požaduje, aby bylo Komisi uloženo zaplatit úroky z prodlení (ve výši 5,75 %) počínaje jedním měsícem po vyhlášení rozsudku Cement, tedy ode dne 15. dubna 2000.
- 82 Žalovaná má za to, že žalobkyně chybně vykládá rozsudek Komise v. Fresh Marine, bod 77 výše. Soudní dvůr v tomto rozsudku pouze uvedl, že pouhé porušení práva Společenství „může“ postačovat k založení existence dostatečně závažného porušení. Rozhodujícím kritériem je zjevná a závažná povaha pochybení, ke kterému došlo a podle žalované je rovněž třeba přezkoumat všechny faktory, které mohou ukazovat zda pochybení, kterého se Komise dopustila, je závažné.
- 83 V projednávaném případě se žalovaná domnívá, že věc, která byla předmětem rozsudku Cement, byla velmi složitá. Porušení bylo charakterizováno četnými rozvětvenými, zahrnutím velké části evropského průmyslu a mimořádně vysokým počtem účastníků, a tedy adresátů rozhodnutí. Krom toho dohoda narušující soutěž byla tajná a během vyšetřování nespolupracoval žádný z podniků nad rámec toho, co je upraveno v předpisech o vyšetřovací pravomoci.
- 84 Pokud jde o příčinnou souvislost, žalovaná se domnívá, že na rozdíl od zaplacení pokuty není zřízení bankovní záruky povinností. Žalovaná z toho vyvozuje, že ve smyslu judikatury neexistuje přímá příčinná souvislost mezi případným pochybením Komise a tvrzenou škodou.
- 85 Ohledně škody žalovaná upřesňuje, že co se týče požadovaných úroků, ke dni 15. dubna 2000 (uváděnému žalobkyní jako datum, kdy začaly běžet úroky z prodlení) nevěděla o požadavcích žalobkyně ani o požadované částce. Pokud jde

o dopis žalobkyně ze dne 5. dubna 2002, nenásledovalo po něm podání žaloby ve lhůtách uváděných v čl. 46 druhé větě Statutu Soudního dvora. Žalovaná se proto domnívá, že právo na zaplacení úroků z prodlení může být v každém případě připadat v úvahu až ode dne podání projednávané žaloby, tedy ode dne 31. ledna 2003. Konečně, pokud jde o sazbu požadovaných úroků, žalovaná zdůrazňuje, že sazba použitá Evropskou centrální bankou na její hlavní repo operace byla ke dni 31. lednu 2003 stanovena ve výši 2,75 %. Zvýšení o dva procentní body stanovené v rozsudku *Corus UK v. Komise*, bod 8 výše, by vedlo k úrokové sazbě 4,75 %, a nikoliv 5,75 %, jak to tvrdí žalobkyně.

Závěry Soudu

- ⁸⁶ Z ustálené judikatury vyplývá, že vznik mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES je vázán na splnění souboru podmínek, a sice protiprávnost jednání vytýkaného orgánům, skutečnou existenci škody a existenci příčinné souvislosti mezi jednáním a uplatňovanou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, *Oleifici Mediterranei v. EHS*, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16, a rozsudek Soudu ze dne 16. října 1996, *Efisol v. Komise*, T-336/94, Recueil, s. II-1343, bod 30).

K podmínce týkající se protiprávnosti vytýkaného jednání

- ⁸⁷ Pokud jde o podmínku týkající se protiprávnosti vytýkaného jednání, judikatura vyžaduje, aby bylo prokázáno dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž předmětem je udělení práv jednotlivcům. V tomto ohledu je třeba připomenout, že režim právní úpravy, k němuž Soudní dvůr dospěl v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Společenství zohledňuje především složitost situací, které mají být upraveny, obtížnost použití nebo výkladu znění právních předpisů a konkrétněji prostor pro uvážení, kterým disponuje autor napadeného aktu. Rozhodující

kritérium pro posouzení porušení práva Společenství jako dostatečně závažného porušení spočívá v tom, že dotyčný orgán Společenství zjevně a závažným způsobem překročí meze své posuzovací pravomoci. Pokud tento orgán disponuje pouze značně sníženým prostorem pro uvážení, či dokonce nedisponuje žádným, pouhé porušení práva Společenství může postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (rozsudky Soudního dvora ze dne 4. července 2000, *Bergaderm a Goupil v. Komise*, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, body 40 a 42 až 44; ze dne 10. prosince 2002, *Komise v. Camar a Tico*, C-312/00 P, Recueil, s. I-11355, body 52 až 55, a *Komise v. Fresh Marine*, bod 77 výše, body 24 až 26).

— Pokud jde o skutkový a právní kontext rozhodnutí *Cement*

88 Úvodem je třeba zaprvé připomenout, že článek 1 rozhodnutí *Cement* stanoví, že některá sdružení, svazy a podniky (včetně žalobkyně) porušily čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES tím, že se účastnily dohody (nazývaná „dohoda Cembureau“ podle názvu evropského sdružení pro cement), která měla za cíl respektování domácích trhů a regulování převozu cementu z jedné země do druhé. Sdružení Cembureau bylo tvořeno přímými a nepřímými členy. Podniky, jejichž fúzí vznikla žalobkyně, patřily do této druhé kategorie (viz především bod 1440 rozsudku *Cement*). V této souvislosti a pokud jde o nepřímé členy Cembureau, se článek 1 rozhodnutí *Cement* vztahoval na podniky (tedy včetně žalobkyně), které projevily své přistoupení k dohodě Cembureau účastí na opatření k jejímu provedení (bod 4076 rozsudku *Cement*).

89 V tomto ohledu článek 5 rozhodnutí *Cement* uvádí závěr, že určitá sdružení, svazy a podniky (včetně žalobkyně) porušily čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES tím, že se účastnily v rámci *European Cement Export Committee* (dále jen „ECEC“) na jednání ve vzájemné shodě směřujícím k zabránění vstupu soutěžitelů na příslušné vnitrostátní trhy Společenství.

- 90 Z těchto důvodů podle článku 9 rozhodnutí Cement byly Alsen Breitenburg a Nordcement (jejichž fúzí vznikla žalobkyně) uloženy pokuty 3,841 miliónů eur a 1,85 miliónů eur.
- 91 Soud však rozhodl, že důkazní materiály uvedené v rozhodnutí Cement přesto, že byly posuzovány souhrnně, neprokazují, že členové ECEC v rámci své spolupráce v tomto exportním výboru usilovali o usměrňování svého přebytku výroby za účelem posílení pravidla respektování domácích trhů (bod 3849 rozsudku Cement).
- 92 Jelikož byly činnosti v rámci ECEC považovány v článku 5 rozhodnutí Cement za zakládající porušení článku 85 odst. 1 Smlouvy o ES z důvodu, že mají za cíl zabránit vstupu soutěžitelů na příslušné vnitrostátní trhy Společenství, Soud rozhodl zrušit článek 5 rozhodnutí Cement (bod 3850 odůvodnění a body 16 a 17 výroku rozsudku Cement).
- 93 Dále, jelikož nebylo prokázáno, že jednání uvedená v článku 5 rozhodnutí Cement sledovala stejný cíl jako dohoda Cembureau, Soud rozhodl, že tato jednání nemohou být pokládána za naplňující skutkovou podstatu porušení uvedeného v článku 1 rozhodnutí Cement (bod 4058 rozsudku Cement). Soud proto rozhodl zrušit rovněž v části týkající se žalobkyně článek 1 rozhodnutí Cement (body 4074 až 4079 odůvodnění a body 16 a 17 výroku rozsudku Cement).
- 94 V důsledku toho byl článek 9 rozhodnutí Cement, stanovující pokuty pro Alsen Breitenburg a Nordcement, rovněž zrušen (bod 4718 odůvodnění a body 16 a 17 výroku rozsudku Cement).

– Pokud jde o posuzovací pravomoc Komise

- 95 Je třeba připomenout, že soudy Společenství obecně vykonávají plný přezkum toho, zda jsou nebo nejsou splněny podmínky použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES. Pouze když vykonávají přezkum složitých hospodářských posouzení provedených Komisí, omezují se soudy Společenství na ověření dodržení procesních pravidel a pravidel týkajících se odůvodnění, jakož i věcné správnosti skutkových zjištění a absence zjevně nesprávného posouzení a zneužití pravomoci (rozsudky Soudního dvora ze dne 11. července 1985, *Remia a další v. Komise*, 42/84, Recueil, s. 2545, bod 34, a ze dne 28. května 1998, *Deere v. Komise*, C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, bod 34).
- 96 V projednávané věci je třeba nejdříve konstatovat, že kontrola provedená Soudem, která vedla ke zrušení rozhodnutí *Cement*, pokud jde o žalobkyni, se týkala existence jednání porušujícího čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES. Tato kontrola se netýkala stanovení částky dotčených pokut uložených žalobkyni Komisí.
- 97 Krom toho z bodů 3771 až 3850 rozsudku *Cement*, které byly důvodem pro zrušení článku 5 rozhodnutí *Cement*, a v důsledku toho zrušení článků 1 a 9 téhož rozhodnutí, vyplývá, že co se týče žalobkyně, Soud vykonával plný přezkum použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES žalovanou.
- 98 Relevantní body rozsudku *Cement* neodkazují na hospodářská posouzení učiněná Komisí nebo na jakoukoliv její posuzovací pravomoc, která by mohla omezit rozsah přezkumu prováděného Soudem.

- 99 Konečně je třeba zdůraznit, že kvalifikace jednání dotyčných podniků jako jednání, které zakládá nebo nezakládá porušení na základě čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES, vyplývá v projednávané věci z prostého uplatnění práva na základě skutkových poznatků, které měla Komise k dispozici.
- 100 Z těchto skutečností vyplývá, že posuzovací pravomoc v Komise byla v daném případě snížena. Za těchto okolností porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES shledané Soudem v rozsudku Cement, tedy nedostatečnost důkazů uváděných žalovanou na podporu inkriminovaných jednání žalobkyně, by mohlo postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení.
- 101 Avšak, jak je připomenuto v bodě 87 výše, režim právní úpravy, k němuž Soudní dvůr dospěl v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Společenství musí též vést soudce Společenství k tomu, aby kromě posuzovací pravomoci dotčeného orgánu přihlédl zejména i ke složitosti situací, které mají být upraveny, jakož i k obtížnosti použití nebo výkladu znění právních předpisů.

– Pokud jde o složitost situací, které mají být upraveny, a obtížnost použití nebo výkladu znění právních předpisů

- 102 V projednávané věci je třeba zaprvé konstatovat, že věc, která byla předmětem rozhodnutí a poté předmětem rozsudku Cement, byla mimořádně složitá. V tomto ohledu nelze přijmout argument uváděný žalobkyní, podle kterého je složitost kontextu věci nerelevantní. Tento kontext totiž naopak umožňuje zjistit míru složitosti situací, které mají být upraveny, ve smyslu judikatury.

- 103 Řízení, které trvalo déle než tři roky, se týkalo jak mezinárodních, tak vnitrostátních sdruženích a četných podniků působících v třetích zemích, jakož i téměř všech podniků Společenství v dotčeném odvětví. Vyšetřování vedené žalovanou vyžadovalo shromáždění velkého počtu poznatků.
- 104 Soud ostatně konstatoval složitost této věci, když v bodě 654 rozsudku Cement upřesnil, že „ve věci, která byla předmětem rozsudku Suiker Unie a další v. Komise [...], jež byla rovněž složitou věcí, Soudní dvůr rozhodl [...], že lhůta dvou měsíců je přiměřená [pro přípravu odpovědi na sdělení vytykánych skutečností].“
- 105 Krom toho, pokud jde o lhůtu pro vyšetřování, Soud konstatoval v bodě 709 rozsudku Cement „[že] lhůta 31 měsíců mezi ověřováním v dubnu 1989 a oznámením [sdělení vytykánych skutečností] v listopadu 1991 byla přiměřená, pokud se zohlední rozsah a obtížnost vyšetřování týkajícího se téměř celého evropského průmyslového odvětví cementu“ a že „[skutečnost, že Komise potřebovala 20 měsíců od ukončení slyšení pro přijetí napadeného rozhodnutí, dne 30. listopadu 1994, nepředstavuje porušení zásady dodržování přiměřené lhůty ve správním řízení ve věcech politiky hospodářské soutěže, jelikož napadené rozhodnutí muselo být zasláno 42 různým podnikům a sdružením podniků, konstatovalo 24 různých porušení a muselo být vypracováno ve všech devíti úředních jazycích Společenství].“
- 106 Žalobkyně krom toho sama ve svém dopise ze dne 28. září 2001 zaslaném žalované uznala, že se tato věc vyznačuje mimořádnou složitostí. Žalobkyně především odkazovala na předmět a povahu sporu, jeho význam z pohledu práva Společenství, jakož i na obtížnosti případu a na počet dotčených podniků.

- 107 Zadržé je třeba konstatovat, že upravit situace bylo v projednávané věci o to složitější, že podniky dotčené vyšetřováním Komise byly přímými nebo nepřímými členy Cembureau. V naposledy uvedeném případě, který zahrnuje postavení žalobkyně, byly dotyčné podniky zastoupeny v Cembureau svými příslušnými sdruženími.
- 108 Zatřetí je třeba uvést, že pokud jde o tu část rozhodnutí Cement, která se týká specificky žalobkyně, žalovaná byla mělo co činit se souborem důkazních dokumentů, jejichž výklad nebyl zřejmý.
- 109 Tak pokud jde o důvody, které vedly ke zrušení rozhodnutí Cement v rozsahu, v němž se týká žalobkyně, Soud (v bodech 3790 a 3792 rozsudku Cement) nejdříve uvedl:

„[z článku 1 zakládajícího aktu ECEC ze dne 6. prosince 1979, z článku 1 aktu ze dne 26. září 1986, ze zápisu z jednání Pařížské schůze ze dne 23. ledna 1979 a z interního memoranda Ciments français ze dne 7. března 1989] nevyplývá, že skutečným cílem sledovaným členy ECEC bylo posílit pravidlo respektování domácích evropských trhů [...] Přestože [přípis Blue Circle ze dne 1. prosince 1983] odkazuje na spojitost mezi respektováním příslušných domácích trhů a směřováním přebytků výroby, nelze na základě pouhé existence výboru pro export předpokládat, že jeho členové měli za cíl prostřednictvím svých činností v rámci tohoto výboru „bránit vstupu soutěžitelů na příslušné vnitrostátní trhy Společenství.“

- 110 Pokud jde o přímé nebo nepřímé členství členů ECEC v Cembureau, Soud (v bodech 3799 a 3800 rozsudku Cement) uvedl:

„Zajisté, pokud jde o strany dohody Cembureau, které se účastnily činností ECEC po uzavření uvedené dohody, informace o třetích trzích vyměňované na poradách tohoto výboru pro export jim umožnily směřování jejich přebytků výroby do mimoevropských míst určení, a ulehčovaly tak plnění dohody Cembureau. Mezi členy ECEC je přitom několik přímých členů Cembureau (FIC, SFIC, Aalborg, Oficemen, Irish Cement, ATIC, Italcementi, Cementir a AGCI), jejichž účast na dohodě Cembureau je nepochybná z důvodu jejich účasti na poradách vedoucích delegací, na kterých byla dohoda Cembureau uzavřena nebo potvrzena [...] Z tohoto konstatování však nevyplývá, že spolupráce organizovaná v rámci ECEC mezi všemi členy tohoto výboru měla za cíl posílit pravidlo respektování domácích trhů.“

- 111 Pokud jde o vztahy mezi ECEC a European Export Policy Committee (Evropský výbor pro exportní politiku, dále jen „EPC“), Soud (v bodech 3806 a 3821 rozsudku Cement) uvedl:

„S přihlédnutím k důkazním materiálům, na které se Komise v napadeném rozhodnutí odvolává [a sice dokumenty zmíněné v odstavci 32 rozhodnutí Cement], je nutno konstatovat, že členové ECEC se vždy domnívali, že jejich exportní výbor má samostatný charakter a identitu vzhledem k EPC [...] I kdyby bylo přípustěno, že respektování domácích trhů bylo pravidlem, na kterém se zakládala spolupráce v rámci EPC, dokumenty zmíněné v odstavci 32 napadeného rozhodnutí tedy neumožňují učinit závěr, že vztahy, které existovaly mezi ECEC a EPC ovlivňovaly činnosti ECEC takovým způsobem, že členové ECEC přijali pravidlo respektování domácích trhů pro činnosti v rámci ECEC.“

- 112 Konečně, pokud jde o neexistenci omezení činností ECEC na velké exporty, Soud (v bodech 3825, 3827 a 3828 rozsudku Cement) měl za to, že:

„Komise však nemůže vycházet ze zápisu z jednání [ECEC ze dne 22. března 1985] pro prokázání toho, že spolupráce v rámci ECEC směřovala k posílení pravidla respektování domácích trhů prostřednictvím směřování přebytků výroby [...] Je nutno konstatovat, že žádný ze zápisů z jednání citovaných v bodě [3826] neprokazuje souvislost mezi dovozy ze třetích zemí a zásadou respektování domácích trhů [...] V každém případě pouhá skutečnost, že několikrát došlo k jednání o situaci dovozů pocházejících ze třetích zemí neprokazuje, že ‚cílem a účelem spolupráce v rámci ECEC bylo posílit pravidlo respektování domácích trhů‘ [...] Pokud jde o dokumenty zmíněné v odstavci 33, bodě 5 napadeného rozhodnutí, je pravdou, jak to tvrdí Komise, že některé zápisy z jednání udávají určité informace o situaci v členských zemích. Avšak pouhé zmínění informace týkající se vnitřního trhu Společenství během setkání ECEC nebo Steering Committee ECEC nezbytně neprokazuje, že činnosti ECEC směřovaly k ‚posílení pravidla respektování domácích trhů‘.“

- 113 Z toho vyplývá, že aniž by zásadně zpochybnil analýzu Komise, pokud jde o použití čl. 85 odst. 1 Smlouvy o ES na dotčené dohody, Soud se v rozsudku Cement omezil na to, že zpochybnil posouzení průkazné povahy některých písemností použitých pro účely konstatování porušení ve vztahu k některým žalobcům, které provedla Komise. Zvláště se ukazuje, že rozdílnost ve výkladu mezi Soudem a Komisí, pokud jde o tuto otázku se týkala pouze okrajové činnosti v rámci kartelové dohody, a to činnosti vykonávané v rámci spolupráce stran uvnitř ECEC za účelem směřování jejich přebytků výroby s cílem posílení pravidla respektování domácích trhů, a sice rozdělení trhů, které představovalo skutečné „jádro“ dohody. Krom toho, přestože Soud zrušil rozhodnutí Cement v rozsahu, v němž se týká žalobkyně, shledal nicméně, že Komise disponovala řadou nepřímých důkazů propůjčujících hodnověrnost její tezi, podle které spolupráce v rámci ECEC měla za cíl a účinek posílit

pravidlo respektování domácích trhů, přičemž teprve až po provedení podrobného posouzení obsahu dotčených dokumentů Soud dospěl k závěru, že nahlíženy ve vzájemné souvislosti a zejména s přihlédnutím k vysvětlením poskytnutým dotýčnými podniky, tyto dokumenty neumožňují právně dostatečným způsobem prokázat, že činnost v rámci ECEC posilovala pravidlo respektování domácích trhů.

- 114 Ze všech těchto důvodů, vzhledem k tomu, že věc Cement byla mimořádně složitou věcí, týkající se velmi značného počtu podniků a konkrétně téměř celého evropského cementářského průmyslu, že struktura Cembureau činila vyšetřování složitým z důvodu existence přímých a nepřímých členů, a vzhledem ke skutečnosti, že bylo třeba posoudit značný počet dokumentů, včetně pokud jde o specifickou situaci žalobkyně, je třeba učinit závěr, že žalovaná čelila složitým situacím, které měly být upraveny.
- 115 Konečně je třeba zohlednit obtíže při aplikaci ustanovení Smlouvy o ES týkající se kartelových dohod (viz analogicky rozsudek Corus UK v. Komise, bod 8 výše, bod 46). Tyto obtíže při aplikaci byly o to významnější, že skutkové prvky byly v dotčené věci, včetně části rozhodnutí týkající se žalobkyně, velmi početné.
- 116 Vzhledem ke všem těmto důvodům je na místě učinit závěr, že porušení práva Společenství zjištěné v rozsudku Cement, pokud jde o část rozhodnutí vztahujícího se na žalobkyni, není dostatečně závažné.
- 117 Pokud jde o zásadu loajality, která by činila náhradu nákladů na bankovní záruku povinnou, žalobkyně nevysvětluje, v čem má tato za cíl udělit práva jednotlivcům, ani v čem mělo v projednávané věci dojít k dostatečně závažnému porušení této zásady. To samé platí i pro zásadu náležitě péče, která údajně příslušela žalované. Tyto argumenty jsou tedy nerelevantní.

- 118 Vzhledem k výše uvedenému první podmínka stanovená judikaturou umožňující založení mimosmluvní odpovědnosti Společenství není v projednávaném případě splněna.

K podmínce týkající se příčinné souvislosti mezi jednáním a uplatňovanou škodou

- 119 Společenství může být každopádně považováno za odpovědné, pouze pokud škoda vyplývá dostatečně přímým způsobem z protiprávního jednání dotyčného orgánu (viz především rozsudek Soudního dvora ze dne 4. října 1979, Dumortier a další v. Rada, 64/76 a 113/76, 167/78 a 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, Recueil, s. 3091, bod 21; rozsudky Soudu ze dne 18. září 1995, Blackspur a další v. Rada a Komise, T-168/94, Recueil, s. II-2627, bod 52; ze dne 24. října 2000, Fresh Marine v. Komise, T-178/98, Recueil, s. II-3331, bod 118, a ze dne 13. února 2003, Meyer v. Komise, T-333/01, Recueil, s. II-117, bod 32).
- 120 V projednávané věci je třeba nejdříve připomenout, že podle znění článku 9 rozhodnutí Cement pokuty 3,841 miliónů eur a 1,85 miliónů eur byly uloženy Alsen Breitenburg a Nordcement. Na základě čl. 11 prvního pododstavce téhož rozhodnutí byly pokuty splatné ve lhůtě tří měsíců od oznámení rozhodnutí. Krom toho podle znění druhého pododstavce tohoto ustanovení byla částka pokuty ze zákona úročena od uplynutí výše uvedené lhůty.
- 121 Je třeba zdůraznit, že v souladu s čl. 192 prvním pododstavcem Smlouvy o ES (nyní článek 256 ES) představovalo rozhodnutí Cement v tomto ohledu vykonatelný titul, jelikož obsahovalo povinnost peněžitého plnění uloženou osobám jiným než státům, a to bez ohledu na podání žaloby na neplatnost proti tomuto rozhodnutí na základě

článku 173 Smlouvy o ES (nyní, po změně, článek 230 ES). Na základě čl. 185 první věty Smlouvy o ES (nyní článek 242 ES) nemá totiž žaloba předložená soudci Společenství odkladný účinek (rozsudek Soudu ze dne 14. července 1995, *CB v. Komise*, T-275/94, *Recueil*, s. II-2169, body 50 až 52).

- 122 Je přitom nesporné, že žalobkyně odchylně od těchto ustanovení nezaplatila pokutu, která jí byla uložena článkem 9 rozhodnutí *Cement*, když jí Komise v dopise, kterým jí oznámila uvedené rozhodnutí nabídla možnost zřídit bankovní záruku určenou k zajištění zaplacení pokuty až do vyhlášení rozsudku *Cement*. Podnik, který podá žalobu proti rozhodnutí Komise, které mu ukládá pokutu, má totiž možnost buď zaplatit pokutu v okamžiku její vymahatelnosti, s tím, že případně zaplatí úroky z prodlení ve výši stanovené Komisí v jejím rozhodnutí, nebo požadovat odklad vykonatelnosti rozhodnutí na základě použití čl. 185 druhé věty Smlouvy o ES, nebo konečně v případě, že mu Komise dala takovou možnost, zřídit bankovní záruku k zajištění zaplacení pokuty a úroků z prodlení v souladu s podmínkami stanovenými Komisí (rozsudek *CB v. Komise*, bod 121 výše, bod 54).
- 123 Za těchto podmínek nemůže žalobkyně oprávněně tvrdit, že náklady zřízení bankovní záruky, které jí v projednávané věci vznikly, vyplývají přímo z protiprávnosti rozhodnutí *Cement*. Škoda v tomto ohledu žalobkyní uplatňovaná vyplývá totiž z její vlastní volby nesplnit povinnost zaplatit pokutu, odchylně od pravidel upravených čl. 192 prvním pododstavcem Smlouvy o ES a čl. 185 první větou Smlouvy o ES, ve lhůtě stanovené rozhodnutím *Cement*, zřízením bankovní záruky.
- 124 Krom toho je třeba zdůraznit, že obě možnosti, které měla žalobkyně k dispozici, a sice podání žaloby proti rozhodnutí *Cement* spolu s návrhem na odklad vykonatelnosti uvedeného rozhodnutí (přínejmenším pokud jde o zaplacení pokuty) a zřízení bankovní záruky podle možnosti nabídnuté Komisí, představovaly skutečně

alternativy k okamžitému zaplacení pokuty. Byly navíc ponechány na volném posouzení podniků (viz v tomto smyslu rozsudek CB v. Komise, bod 121 výše, body 54 a 55). Tyto možnosti tedy neměly závaznou povahu vyplývající z rozhodnutí Cement. Je ostatně třeba konstatovat, že některé podniky (jako žalobkyně) zvolily možnost zřídit bankovní záruky, zatímco jiné daly přenos splnění finanční povinnosti vyplývající z rozhodnutí Cement a zaplacení dotyčné pokuty (viz v tomto ohledu rozsudek Cement, bod 5116). Kdyby se žalobkyně rozhodla zaplatit pokutu, vyhnula by se placení nákladů na bankovní záruku (viz, pokud jde o úroky z prodlžení rozsudek CB v. Komise, bod 121 výše, bod 83).

- 125 Žádný z argumentů uváděných žalobkyní není způsobilý zpochybnit tento závěr.
- 126 Zvláště pokud jde o tvrzenou okolnost, podle které úvahy uvedené v bodě 57 rozsudku Corus UK v. Komise, bod 8 výše, mohou být použitelné na projednávaný případ, je třeba shledat, že na tomto místě výše uvedeného rozsudku Soud nerozhodl, jak to předestírá žalobkyně, že podniky, kterým bylo určeno rozhodnutí ukládající pokuty nemají možnost volby mezi okamžitým zaplacením pokuty a zřízením bankovní záruky, ale rozhodl, že jednak zaplacením pokuty se podnik pouze podřizuje výroku vykonatelného rozhodnutí bez ohledu na žalobu jím předloženou Soudu a jednak, že zřízení bankovní záruky namísto okamžitého zaplacení pokuty představuje pouze možnost ponechanou Komisí dotčenému podniku.
- 127 V každém případě a aniž by zde bylo třeba přistoupit k přezkumu možné škody nebo k podrobné analýze rozdílů mezi článkem 34 UO a článkem 233 ES, musí být zdůrazněno, že úvahy uvedené v rozsudku Corus UK v. Komise, bod 8 výše, které vedly Soud k rozhodnutí, že v případě rozsudku zrušujícího nebo snižujícího pokutu uloženou podniku pro porušení pravidel hospodářské soutěže je Komise povinna vrátit nejen částku jistiny pokuty zaplacené bez právního důvodu, ale rovněž i úroky

z prodlení z této částky nejsou použitelné v případě zřízení bankovní záruky. Musí být totiž připomenuto, že ve svém rozsudku *Corus UK v. Komise*, bod 8 výše, Soud založil tuto povinnost v bodech 54 až 56 na okolnosti, že jednak povinnost plného vrácení pokuty zaplacené bez právního důvodu nemůže nezohledňovat plynutí doby způsobilé snížit její hodnotu a jednak, že nezaplacení úroků z prodlení by vedlo k bezdůvodnému obohacení Společenství, které je v rozporu s obecnými právními zásadami Společenství.

128 Žalobkyně se však v projednávané věci nemůže odvolávat na žádnou z těchto úvah.

129 Zaprvé, pokud jde o první úvahu, je na místě poznamenat, že pokud byla bankovní záruka zřízena, Komise nemusí vrátit pokutu zaplacenou bez právního důvodu, protože platí předpoklad, že tato pokuta nebyla zaplacená. Podnik tedy neutrpěl žádnou ztrátu, pokud jde o hodnotu částky pokuty, i když byl povinen ji okamžitě Komisi zaplatit, s ohledem na vykonatelnou povahu napadeného rozhodnutí (čl. 192 první pododstavec Smlouvy o ES) a absenci odkladného účinku žaloby podané u Soudu (čl. 185 první věta Smlouvy o ES). Jak bylo uvedeno výše, jediná peněžitá škoda případně vzniklá dotyčnému podniku vyplývá z jeho vlastního rozhodnutí zřídit bankovní záruku za tím účelem, aby odchýlně od pravidel připomínaných výše nemusel okamžitě zaplatit pokutu, přestože mu není přiznán odklad vykonatelnosti rozhodnutí, kterým byla pokuta uložena.

130 Na druhou stranu, pokud jde o druhou úvahu, je třeba uvést, že na rozdíl od situace ve věci, která byla předmětem rozsudku *Corus UK v. Komise*, bod 8 výše, skutečnost, že Komise neuhradí náklady týkající se zřízení bankovní záruky nevede k bezdůvodnému obohacení Společenství, protože náklady na zřízení uvedené bankovní záruky nebyly zaplacený Komisi, ale třetí osobě. Respektování obecné zásady zakazující bezdůvodné obohacení tedy v žádném případě neodůvodňuje takové vrácení. Zcela naopak, pokud by Komise musela hradit náklady týkající se

zřízení bankovní záruky, umožnilo by to postavit dotyčný podnik opět do situace, ve které byl před přijetím sporného rozhodnutí, ale Komise by naopak byla penalizována, protože by musela tomuto podniku vrátit částky, kterými nedisponovala.

- 131 Vzhledem k těmto skutečnostem nelze v projednávaném případě kvalifikovat příčinnou souvislost mezi jednáním vytýkaným žalované a tvrzenou škodou jako dostatečně přímou.
- 132 S ohledem na výše uvedené a aniž by bylo nutno vyslovit se k údajně utrpěné škodě, musí být žaloba založená na článku 235 ES a čl. 288 druhém pododstavci ES, pokud jde o náklady na bankovní záruku po 31. lednu 1998, zamítnuta jako neopodstatněná.

K nákladům řízení

- 133 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník řízení, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla ve sporu neúspěšná, je namístě uložit jí náhradu nákladů řízení v souladu s návrhy žalované.

Z těchto důvodů

Soud (třetí senát)

rozhodl takto:

- 1) **Žaloba se v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES, odmítá jako nepřijatelná.**
- 2) **Podpůrný návrh směřující k tomu, aby žaloba byla v rozsahu, v němž je založena na článku 233 ES, vykládána jako žaloba na neplatnost nebo žaloba pro nečinnost, se odmítá jako nepřijatelný.**
- 3) **Návrh na náhradu škody, co se týče nákladů na bankovní záruku vzniklých žalobkyní před 31. lednem 1998, se odmítá jako nepřijatelný.**
- 4) **Žaloba se ve zbývajících částech zamítá jako neopodstatněná.**
- 5) **Žalobkyni se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Azizi

Jaeger

Dehousse

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 21. dubna 2005

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

H. Jung

J. Azizi